Белінська Євеліна Олегівна, здобувач вищої освіти
факультету зв'язків з громадськістю та реклами
Житомирський державний університет імені Івана Франка; Україна

Науковий керівник: Дюжева Катерина Валеріївна, кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри журналістики, реклами та PR
Житомирський державний університет імені Івана Франка; Україна

МУЛЬТИМЕДІЙНА ФОТОЖУРНАЛІСТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ ДОСВІДУ АДАПТАЦІЇ УКРАЇНЦІВ У НІМЕЧЧИНІ

Для сучасного медіапростору характерним є посиленням ролі візуальної комунікації. Фотографія – один із головних її інструментів – виступає не просто додатковою ілюстрацією до тексту, а самостійним способом журналістського осмислення суспільних явищ. У цифровому середовищі її потенціал розширюється завдяки поєднанню з текстом, відео, аудіо та інтерактивними елементами. Такий підхід дає змогу створювати цілісні мультимедійні історії, у яких різні формати доповнюють один одного [1; 2].

Особливо важливим цей інструментарій стає під час висвітлення вимушеної міграції. Повномасштабна війна Росії проти України спричинила масове переміщення населення як всередині України, так і за кордон. Німеччина стала однією з країн, у яких знайшли прихисток мільйони українців.

За даними Eurostat, у червні 2026 року в Європейському Союзі тимчасовий захист мали близько 4,41 млн осіб, які виїхали з України [6]. За цими цифрами стоїть різний людський досвід із пошуку житла й роботи, вивчення мови, адаптації до нових соціальних правил, підтримання родинних зв'язків і переосмислення власного майбутнього.

У медіа тема міграції часто подається через статистику, законодавчі зміни або практичні інструкції. Така інформація необхідна, проте вона не завжди розкриває повсякденний вимір адаптації. Фотожурналістика дозволяє наблизити суспільну проблему до аудиторії через конкретні простори, предмети, ситуації та людські історії. Як зазначають дослідники фотожурналістики, серед яких С. Горевалов, Н. Зикун Н., С. Стародуб, слово й зображення у медіаматеріалі утворюють взаємопов'язану систему, у якій візуальний компонент не лише привертає увагу, а й бере участь у формуванні змісту [2]. Водночас сучасна фотографія функціонує в умовах постійної цифрової трансформації. Зміна платформ і способів споживання інформації впливає на композицію матеріалу, його обсяг, темп оповіді та взаємодію з користувачем. Я. Табінський звертає увагу на трансформацію жанрових форм фотожурналістики, пов'язану з розвитком нових медіа [4]. У цьому контексті мультимедійний фотонарис може стати ефективною формою представлення складної соціальної теми: він поєднує послідовність фотографій із текстовими поясненнями, а за потреби – аудіо- чи відеофрагментами.

Важливою умовою такого формату є продумана драматургія світлин. Окремі зображення мають утворювати логічну послідовність: від представлення середовища до деталей, які розкривають проблему, і підсумкового кадру, що залишає простір для

осмислення. Візуальна структура повинна бути зрозумілою як на великому екрані, так і на смартфоні. Дослідження цифрової журналістики засвідчують, що сучасний медіапродукт має враховувати різні платформи та інформаційні звички аудиторії [5]. Тому мультимедійний матеріал доцільно проєктувати як цілісну вебісторію, а окремі його фрагменти адаптувати для соціальних мереж.

Практичне осмислення цих принципів реалізовано в авторській концепції мультимедійного проєкту «Один простір, дві реальності: як українці адаптуються в Німеччині». Його центральна ідея полягає у зіставленні двох взаємопов'язаних вимірів життя: зовнішньої реальності, пов'язаної з облаштуванням у новій країні, та внутрішньої – спогадів про Україну, емоційного досвіду, культурної належності й невизначеності майбутнього. Такий ракурс дає змогу уникнути однобічного зображення переселенців і показати їх не лише крізь призму труднощів, а й як людей із власними рішеннями, професійними прагненнями та життєвими планами.

Кожен з них висвітлює окремий аспект адаптації – від побутового облаштування та мовної інтеграції до професійної самореалізації, збереження ідентичності й роздумів про майбутнє. Для кожного блоку передбачено шість візуальних матеріалів, а загальна концепція містить 30 зображень. Така побудова забезпечує тематичну цілісність і водночас дозволяє розкрити різноманітність досвіду українців. Окремої уваги потребує етичний аспект візуального представлення вимушено переміщених осіб. Фотографія здатна посилювати емоційне сприйняття, але не повинна перетворювати людину на об'єкт співчуття або відтворювати стереотипний образ «жертви». Необхідно поважати приватність героїв, отримувати згоду на використання їхніх зображень, коректно передавати контекст і не вдаватися до штучної драматизації [3]. Не менш важливо чітко позначати походження візуального контенту: документальне фото, авторська ілюстрація та зображення, створене цифровими інструментами, не є взаємозамінними. Дотримання цих принципів підтримує довіру аудиторії та відповідає професійним вимогам до фотожурналістики.

Отже, мультимедійна фотожурналістика має значний потенціал для глибшого висвітлення багатовимірних соціальних явищ, оскільки синтез візуальних образів живого голосу та текстового наративу дозволяє розкрити не лише зовнішній перебіг подій, але й внутрішній емоційний вимір людського досвіду. Її перевага полягає у здатності поєднувати фактичний контекст із візуальною розповіддю та особистим виміром суспільної проблеми. Авторський проєкт демонструє, як тематичне структурування, послідовність фотографій і текстове пояснення можуть сформувати цілісний цифровий матеріал про життя українців у Німеччині. Подальший розвиток такого формату доцільно пов'язувати зі створенням документальних фотосерій, проведенням реальних інтерв'ю, тестуванням вебверсій на різних пристроях і дослідженням реакції аудиторії. Це дозволить не лише вдосконалювати журналістський продукт, а й розширювати суспільне розуміння досвіду вимушеної еміграції.

Список використаних джерел

1. Балаклицький М. Зображальна журналістика: навч.-метод. посіб. Харків, 2019. 84 с. URL: https://dspace.karazin.ua/ (дата звернення: 15.11.2026).
2. Горевалов С. І., Зикун Н. І., Стародуб С. А. Фотожурналістика в системі засобів масової комунікації: єдність слова і зображення: навч. посіб. Київ: Київський міжнародний університет, 2010. 296 с. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-

bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullw&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%93%D0%BE%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D0%BE%D0%B2%20%D0%A1.%20%D0%86. (дата звернення: 15.11.2026).

3. Кузнецова Т. В. Візуальна журналістика та фотокомунікація: навч. посіб. Київ: Ліра-К, 2021. 286 с. URL: https://lira-k.com.ua/ (дата звернення: 15.11.2026).
4. Табінський Я. Трансформація жанрів у фотожурналістиці: теоретичний та генеалогічний аспект. Вісник Львівського університету. Серія Журналістика. 2020. Вип. 47. С. 77–87. URL: http://journal.journ.lnu.edu.ua/ (дата звернення: 15.11.2026).
5. Ньюман Н. Цифрова журналістика: тренди, платформи, аудиторії / пер. з англ. Київ: Наш Формат, 2022. 304 с. URL: https://nashformat.ua/ (дата звернення: 15.11.2026).
6. Eurostat. 4.41 million under temporary protection in June 2026. 11 August 2026. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/de/web/products-eurostat-news/w/ddn-20260811-1 (дата звернення: 15.11.2026).